

SCENA POLSKA TEATRU
CIESZYŃSKIEGO
W CZESKIM CIESZYNIE

Fantazja polska
Macieja Wojtyszki

reżyseria, scenografia
Bogdan Kokotek

prapremiera polska
6 października 2018

Od lewej:
Anna Bangoura
[Mary Lee],
Anna Paprzyca
[Helena Paderewska],
Małgorzata Pikus
[Marcelina Sembrich-
-Kochańska],
Tomasz Kłaptocz
[Ignacy Paderewski]

◆ Czeski Cieszyn *Fantazja polska*

■ Kobiety w Polsce uzyskały prawa wyborcze w 1918 roku, a we wszystkich stanach USA doszło do tego dwa lata później. Dlaczego od wzmianki o kobietach zaczynam recenzję przedstawienia opowiadającego o mężczyźnie, a właściwie o dwóch mężczyznach? Bo wygląda na to, że działania mężczyzn, które przeszły do historii, są właściwie osiągnięciami kobiet. Sam autor *Fantazji polskiej* Maciej Wojtyszko zdaje się to sugerować w swojej sztuce, a w wywiadzie poprzedzającym prapremierę powiedział: „Splot okoliczności, które przyniosły Polsce niepodległość, ma wiele nici i węzłów. Jak to splot. Myślę, że w tym splocie obie panie mogły mieć swój znaczący udział”. O jakich kobietach mowa? O Edith Wilson, żonie Woodrowa Wilsona, prezydenta USA, i o Helenie Paderewskiej, małżonce Ignacego Paderewskiego – muzyka i polityka walczącego o niepodległość Polski, po 1918 roku próbującego połączyć w naszym kraju dwie skonfliktowane frakcje polityczne.

Oczywiście, nie mamy stuprocentowej pewności, że te dwie kobiety mogły mieć wpływ na wydarzenia, które przeszły do historii. *Fantazja polska* Wojtyszki ma charakter fikcji politycznej. Jednak pociągające i podniecające zarazem jest wyobrażenie sobie sytuacji, że kobiety w przededniu uzyskania praw wyborczych już nieoficjalnie stały za sterami jednej z największych machin politycznych XX wieku.

Maciej Wojtyszko opowiedział nam tę historię kunsztownie, a w dodatku z poczuciem humoru. Jak sam stwierdził: „Głównym tematem tej sztuki jest rola drobnych zdarzeń w wielkich przemianach, przemianach, które mogą być zarówno pozytywne, jak i tragiczne”. Przypominając sobie jednak dyplomatyczne działania Paderewskiego, a także czytając ten dramat, przychodzi mi jeszcze do głowy refleksja, że *Fantazja polska* opowiada o charyzmatycznym autorytecie w polityce, osobie, która wierzy, że „można być przyzwoitym człowiekiem i zajmować się polityką”. Jakże brakuje nam we współczesnej Polsce takiego Paderewskiego...

W tym właśnie duchu melancholijnego wspomnienia osób, które przeszły do historii XX wieku, została utrzymana inscenizacja Sceny Polskiej. *Fantazja polska* w reżyserii Bogdana Kokotka zachowała komizm sztuki. Zdecydowanie nie jest to poważne przedstawienie, które w tonie serio odnosi się do historii Polski. Przeciwnie, to rzecz przystępna, komediowa, dynamiczna, ale jednocześnie pobudzająca do refleksji, na pewno nie płytka. Podczas prapremiery widownia reagowała śmiechem, ale i skupionym milczeniem czy gorącymi brawami, potwierdzającymi trafność diagnoz czy tez stawianych przez autora sztuki. Kto chciał, ten znalazł też odniesienia do współczesności.

Małgorzata Pikus po mistrzowsku wcieliła się w Marcelinę Sembrich-Kochańską, właśnie przechodzącą na emeryturę śpiewaczkę operową, pierwszą Polkę, która wystąpiła w Metropolitan Opera w Nowym Jorku. Prześmiewcza, ironiczna i sarkastyczna rola silnej kobiety, która nie liczy się z konwenansami i nigdy nie gryzie się w język, wydaje się wręcz stworzona dla tej aktorki. Jestem bardzo ciekawa, co o tej kreacji sądzi autor, który był na widowni podczas prapremiery *Fantazji polskiej*. Pozostali aktorzy zagrali równo, poprawnie. Na ich tle Pikus wypadła olśniewająco.

Fantazja polska za chwilę trafi na inne sceny polskich teatrów, ale po raz pierwszy została wystawiona na Scenie Polskiej Teatru Cieszyńskiego. Wielkie brawa dla kierownictwa artystycznego i literackiego Sceny Polskiej za czujność i wybór repertuaru, który uświetnił obchody setnej rocznicy odzyskania niepodległości. Inscenizacja najnowszego dramatu jednej z czołowych postaci polskiego życia teatralnego to dobra okazja, by przypomnieć o Scenie Polskiej środowisku artystycznemu po polskiej stronie granicy. ■

AUTOR: MAŁGORZATA BRYL-SIKORSKA